

Dům u vycházejícího slunce

Dětské centrum Paprsek – pomoc dětem s postižením i jejich rodinám.

V Dětském centru Paprsek se věnují dětem trpícím mentálním, sensorickým nebo motorickým postižením a jejich rodinám. Zařízení vzniklo v roce 1993 z potřeby komplexní pomoci této dříve zanedbávané skupině. Psycholog Jaroslav Šturma, ředitel a duchovní otec projektu, o tom říká: „Úroveň jednotlivých oborů je u nás vcelku dobrá, ale při pomoci postiženým dětem je třeba spojovat síly. Nemůže to vyřešit žádný z resortů sám. Pomoc poskytovaná komplexně v jednom zařízení je účinnější než součet pomoci různých odborníků.“

Proto mají v Paprsku své místo nejen lékaři, psychologové a zdravotní sestry, ale i speciální pedagog a logoped – celkem 39 zaměstnanců na dvou pracovištích. Kmenové zařízení je v Hloubětíně, kde se v současné době starají o dvacet dětí předškolního a školního věku. Péči o mladší děti poskytuje pracoviště na Proseku.

Péče o postižené děti není snadná práce. Z toho důvodu funguje kolektiv Paprsku i jako psychoterapeutická komunita s vlastní supervizí, která dbá o duševní pohodu svých členů.

Vedle komplexnosti péče je další zásadou práce Paprsku rodinný přístup. Velkou chybou tradičního pojetí péče o postižené děti bylo jejich vytržení z kontextu rodiny. Dítě hospitalizované, podrobené všemožným výzkumům a odborné péči, postrádá přítomnost blízkých osob a chybí mu důvody, pro které by se mělo aktivně rozvíjet. „Zapomínalo se na to, že postižené děti mají kromě svých potřeb speciálních také potřeby společné s námi všemi,“ dodává dr. Šturma. Proto má dnes vždy přednost setrvání dítěte v základní rodině. Rodina postiženého dítěte však zaslouží veškerou možnou pomoc.

Ukazuje se také, že čím dříve se podaří odhalit vývojovou poruchu a zahájit pomoc rodině, tím větší je naděje na její zmírnění, a proto Paprsek spolupracuje i s porodníky a dětskými lékaři.

Jakou pomoc Paprsek nabízí?

U těch nejmenších se nejlépe uplatňuje tzv. mobilní služba. Odborník dojíždí za svým malým klientem až domů a pracuje s ním a jeho rodiči v jejich přirozeném prostředí. Pro malé děti a děti s vážnějším postižením by doprava do Paprsku byla zátěží.

Pokud do Dětského centra Paprsek zabloudíte jen náhodou, patrně si pomyslíte: „hledme školka“. Při bližším pohledu do prosklené chodbičky ale zjistíte, že máte pravdu jen zčásti. Parkují tam totiž invalidní vozíky různých velikostí. Kromě nich však nenajdete nic, co by připomínalo nemocniční prostředí. (foto autor)

Dalším úsekem činnosti Paprsku je ambulantně-poradenská služba. Její práce začíná tím, že ve spolupráci s pediatry a rodiči vyhledává zejména v přílehlé pražské oblasti děti s podezřením na vývojové odchylky. Následuje vyšetření dítěte, na jehož základě se společně s rodiči vypracovává individuální terapeutický, rehabilitační a výchovný plán. Program se pak uskutečňuje buď návštěvami rodičů s dítětem v Paprsku, anebo formou mobilní služby. Kromě odborné stránky zahrnuje program i návrhy potřebných praktických kroků týkajících se další výchovy dítěte, jeho případného školského zařazení nebo přípravy na povolání.

Jinou formou péče, kterou může Paprsek nabídnout, je denní pobyt samotného dítěte. Ten je zejména prevencí přetížení rodičů, umožňuje jim věnovat se dalším sourozencům a doplňuje péči rodiny o péči odbornou. Dítěti se dostává systematické pomoci zaměřené podle jeho terapeutického plánu (speciálně pedagogická a psychologická podpora rozvoje podle Montessoriové, stimulační programy typu Portage, modifikace chování, logopedická péče, rehabilitace, arteterapie atd.).

Snaha o integraci postižených

Zařízení má snahu být ve všech směrech co nejvíce otevřené, jde přece zároveň o integraci postižených dětí do okolní společnosti. Paprsek je umístěn ve společném areálu s běžnou mateřskou školkou, pořádají zde společné akce (například mikulášská besídka), a tak se citlivě napomáhá kontaktům mezi zdravými a postiženými dětmi. Do areálu si chodí hrát děti z nedaleké základní školy, můžete zde potkat gymnazisty, kteří si chtějí vyzkoušet, jaké by bylo pracovat v sociální oblasti, probíhají zde i přednášky a praxe pro studenty psychologie. Postižené děti jezdí na pobyty do přírody a navštěvují bazén – prostě baví je to, co většinu ostatních lidí. Dr. Šturma o tom říká: „Je třeba vytvářet mosty spíš než žárlivé střežit, co umíme. Například v oblasti mobilní služby fungujeme nejen jako propagátoři této potřebné součásti péče, ale i jako školící centrum pro pracovníky dalších zařízení z celé republiky. Zatím máme vyškoleny asi dvacet terapeutů.“

Paprsek se snaží zachovat kontinuitu péče i u dospívajících dětí. Rozvíjí spolupráci s dalšími zařízeními, které zajišťují různé formy pomoci dospělým. Dobrým partnerem je nadace Duha, která se stará o chráněné bydlení. Plánem do budoucna, na kterém již Paprsek konkrétně pracuje, je vytvoření zařízení pro denní pobyt mladých dospělých. Přimo v areálu je částečně nevyužívaná budova, která by se hodila pro chráněný pobyt a chráněné dílny.

Dalším úkolem, který čeká pracovníky Paprsku, je formální ustavení školské složky zařízení. V Paprsku sice již teď probíhá vyučování, ale děti nedostávají žádné oficiální osvědčení.

Zřizovatelem Paprsku je Magistrát hlavního města Prahy, který společně se sponzory financuje rehabilitační a resocializační programy. Lékařská péče o postižené děti je zčásti hrazena zdravotními pojišťovnami.

Dejme ještě na závěr slovo dr. Šturmovi: „Naše zkušenost je, že každý člověk, až na výjimky nejtěžších postižení, je schopen dělat pokroky, a to je určitá změna, protože terapeutický pesimismus býval velmi silný.“

Pavel Slezák

Adresa Dětského centra Paprsek:
Šestajovická 19, Praha 9